

гармонічним слухом, темброве і поліфонічне сольфеджіо, творчі вправи із застосуванням комп'ютерних технологій) сприяють цілісному сприйманню прекрасного, вмінню максимально глибоко і яскраво відтворювати музичні образи, тому емоційно-естетичний вплив занять із сольфеджіо є неоцінним.

Список використаних джерел

1. Аєрова Ф. О. Практичні поради з методики викладання сольфеджіо. Київ : Муз. Україна. 1994. 126 с.

Цюк М., викладач,
Гребінківська дитяча музична школа;
Цюк Ю., викладач,
Гребінківська дитяча музична школа
(м. Гребінка)

МЕТОДИ РОБОТИ З ДИТЯЧИМ ДУХОВИМ ОРКЕСТРОМ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Склад сучасного духового оркестру сформувався в результаті тривалої еволюції і вдосконалення духових інструментів. Сьогодні вони виконують твори класичної та сучасної музики, сприяють естетичному вихованню широких мас в усіх країнах. У США та країнах Європи відбуваються масові змагання духових оркестрів з дефіле, вони проходять на великих стадіонах, носять дуже масовий характер та викликають великий інтерес та захоплення публіки. Склади оркестрів теж різноманітні та оригінальні, до прикладу оркестр сузафонів або тромбонів.

Здатність яскраво звучати поза приміщенням на повітрі, на широких площах, вулицях, у парках надала діяльності духових оркестрів особливої специфічності, демократичної спрямованості. Одним з найбільших досягнень є жанрове розмаїття і ідейно-художнє багатство репертуару духових оркестрів. Особливе місце в ньому належить маршу. Також у виконанні духового оркестру гарно звучать інші різнохарактерні твори.

Специфіка духового оркестру така, що кожна дитина відчуває свою значущість. Не всі діти можуть бути виконавцями-солістами з різних причин, але кожен учень-духовик має стати оркестровим музикантом. Підготовка до гри в оркестрі вимагає достатньої кількості часу, бо дитина повинна відчути що означає грати разом і вміти слухати товариша. Звичайно, на уроках спеціальності в класі духових інструментів відбувається таке навчання гри в ансамблі, коли учень працює з концертмейстером, він вчиться слухати акомпанемент, інтонацію, водночас він є солістом, який виконує провідну партію [2].

В оркестрі все відбувається по-іншому. Учень чітко повинен чути, де виконує соло його група, а де група інших інструментів. У процесі роботи над музичними творами учні повинні отримати такі знання і навички:

- навчитися чути музику, що виконується оркестром в цілому і окремими групами інструментів, розрізняти звучання теми, підголосків, супроводу;
- виконувати свою партію, керуючись вимогами диригента, розуміти його жести стосовно ритму і динаміки;
- застосовувати в оркестрі музично-виконавські навички, отримані під час індивідуальних занять;
- навчитися читати з листа.

Наголосимо на важливій ролі диригента духового оркестру. Завданням його діяльності є виховання свідомої дисципліни, самоорганізації в колективі, без якої неможливо досягти успіху в роботі. Керівник духового оркестру – це, насамперед, педагог. Однією з основних його задач є виховання художнього смаку, досягнення певного рівня художнього виконання. На репетиціях основна увага викладача повинна бути зосереджена на чистоті інтонації оркестрового звучання. Потрібно добиватися виконання єдиного ритму в оркестрі, однакових штрихів та динамічних відтінків [1].

Одним з важливих факторів поступового засвоєння учнями навичок оркестрового виконання є робота з окремими групами інструментів. На таких заняттях у викладача є змога ретельніше працювати з кожним учнем над інтонацією, штрихами та динамікою, виявляти проблеми та знаходити методи їх подолання. Корисно проводити заняття з невеликими групами учнів, які виконують в оркестрі головні партії.

У ході навчання викладач повинен тримати тісний контакт з батьками, організувати для них концерти, батьківські збори, повідомляти про досягнення та успіхи учня, разом знаходити можливості розв'язання проблем, які виникають. Звичайно, повинна мати місце співпраця викладача зі спеціальності та музично-теоретичних дисциплін, яка допомагає учням вирішувати виконавські питання.

Настроювати оркестр найкраще за камертоном (сі-бемоль першої октави). Якщо через незадовільну якість інструментів та недостатню кваліфікацію музикантів настроювання за камертоном не є ефективним, можливо настроїти колектив за будь-яким інструментом, стрій якого є найнижчим. Такий спосіб є компромісним варіантом, бо в ході такого настроювання може понижуватися загальний стрій оркестру, порушуватися стрій багатьох інструментів, особливо у верхньому та нижньому регістрах.

Після настроювання оркестру обов'язковим є розігрівання. Виконання вправ, гам та арпеджіо цілим оркестром (оркестровою групою) сприяє досягненню чистоти інтонації, однакової атаки, оволодінню штрихами, укріпленню губного апарату, розвитку виконавського дихання, культури звуку, легкого, виразного та динамічно врівноваженого звучання колективу.

Питання репертуару також є актуальним. До сьогодні різними видавництвами було надруковано достатню кількість нотної літератури для духового оркестру, яку можна і потрібно використовувати на заняттях «оркестрового класу». Це спеціальні вправи зі «Школи колективної гри» В. Блажевича, «Школа гри для духового оркестру» (укладачі Н. Михайлов, Є. Аксьонов, В. Халілов, С. Суворцев, Д. Браславський), «Курс навчання гри в духовому оркестрі» (укладачі Є. Васильєв, Я. Зирянов).

Нааявність комп'ютерної техніки в оркестровому класі та вміння використовувати її допоможе керівнику працювати набагато ефективніше. Комп'ютер в поєднанні з потрібною

музикантові периферією та програмним забезпеченням – це камертон, метроном, цифровий магнітофон, програвач CD, DVD аудіо та відео дисків, віртуальний електронний духовий оркестр, велика нотна бібліотека, обліковець оркестрового майна та журнал відвідування занять одночасно. Реальну допомогу в роботі керівника дитячого духового оркестру можуть надати професійні програми для набору нотного тексту, зокрема Sibelius та Finale. Ці нотні редактори дозволяють набирати текст (як нотами, так і літерами), змінювати його, копіювати, переміщувати частини, формувати та видавати до друку (на принтер), відтворювати набраний нотний текст будь-якого рівня складності. Кожен музичний інструмент електронної партитури прозвучить тембром, який схожий на інструмент-оригінал. Тембр, тональність і темп виконання користувач може вільно змінювати. Текст, набраний в цих програмах, можна використовувати як ілюстративний матеріал у інших текстових та графічних редакторах.

Такі програми комп'ютерної нотації вкрай необхідні аранжувальнику, диригенту, керівникові оркестру, врешті-решт будь-якому музиканту, що звик виражати та сприймати музичні повідомлення за допомогою нотного запису. Оволодівши ними, керівник оркестру зможе якісно та ефективно робити аранжування, оркестрування, перекладання і транскрипції для свого колективу.

Отже робота з духовим оркестром – це захоплюючий творчий процес, який при правильній організації приносить естетичне задоволення всім його учасникам: керівнику, викладачам класу спеціальності, які вкладають душу в своїх учнів, оркестрантам та, звичайно, публіці, адже тільки слухачі можуть гідно оцінити якість виконаної роботи колективу.

Список використаних джерел

1. Готсдинер А. А. Музыкальная психология. М. 1993. 190 с.
2. Грум-Грижимайло Т. Н. Об искусстве дирижера. М. 1973. 132 с.

Чепіль О., викладач,
Полтавський коледж мистецтв
імені Миколи Лисенка
(м. Полтава)

«МОЯ ДУША – В УКРАЇНІ» (до 120-річчя І. С. Козловського)

В умовах самовизначення феномену українства особливої актуальності набуває аналіз впливу української культури на культуру світову. Саме в такому контексті поглянемо на творчість геніального співака ХХ століття Івана Семеновича Козловського – Народного артиста СРСР (1940), Народного артиста України (1993, посмертно), Героя Соціалістичної праці, лауреата Державних премій СРСР (1941, 1949), лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка (1990). Невичерпним джерелом таланту І. С. Козловського була рідна Україна та її культура.